

img1

## LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

### NUTARTIS

2021 m. rugsėjo 22 d.  
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Alės Bukaviniienės (kolegijos pirmininkė) ir Algirdo Taminsko,

susipažinusi su 2021 m. rugsėjo 13 d. paduotu **pareiškėjo (ieškovo) A. B.** kasaciniu skundu dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. birželio 17 d. nutarčių civilinėse bylose Nr. e2-490-450/2021 ir [Nr. e2-471-450/2021](#) peržūrėjimo,

nustatė:

Skundžiamomis Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. birželio 17 d. nutartimis civilinėse bylose [Nr. e2-490-450/2021](#) ir [Nr. e2-471-450/2021](#) paliktos nepakeistos Vilniaus apygardos teismo 2021 m. vasario 8 d. nutartis, kuria atsisakyta atnaujinti procesą, ir Vilniaus apygardos teismo 2021 m. vasario 22 d. nutartis, kuria atsisakyti priimti papildomą nutartį dėl žyminio mokesčio pareiškėjui gražinimo.

Kasaciniu skundu pareiškėjas (ieškovas) A. B. prašo panaikinti nurodytas teismų nutartis ir perduoti bylą dėl proceso atnaujinimo iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, taip pat panaikinus nutartis išspręsti klausimą dėl žyminio mokesčio gražinimo, ir kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu spręsti, ar [CPK 370 straipsnio](#) 1 dalis ir 3 dalis, nenumatanti žyminio mokesčio gražinimo, atsisakius atnaujinti procesą, neprieštarauja konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo, proporcingumo, teisinio aiškumo ir teisės į tinkamą procesą principams (Konstitucijos 109, 117 straipsniai) bei nepažeidžia Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje bei [CPK 17](#) straipsnyje įtvirtinto asmenų lygiateisiškumo principo.

Kasaciniame skunde nurodoma, kad yra kasacinio skundo pagrindai remiantis [CPK 346](#) straipsnio 2 dalies 1 punktu – materialiosios ar proceso teisės normų pažeidimas, turintis esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš [CPK 346](#) straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų ([CPK 346](#) straipsnio 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais ([CPK 347](#) straipsnio 1 dalies 3 punktas). Be to, [CPK 346](#) straipsnio 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, jog kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet ypatingais teisės klausimais, siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliama teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas [CPK 346](#) straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuotai pagrįsti, kad teisės pažeidimas, į kurį apeliuojama, yra toks svarbus, kad turi esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, o taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kasacinis skundas grindžiamas tokiais esminiais argumentais:

1. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nutartyse netinkamai aiškino ir taikė proceso atnaujinimo institutą ([CPK 366 straipsnio](#) 1 dalies 2 ir 5 punktai), nes tapati (analogiška) faktinė aplinkybė skirtingose bylose panaudojama patvirtinti skirtingus vienas kitam prieštaraujančius juridinius faktus. Dviejose bylose teismo sprendimuose nustatyti skirtingi faktai dėl tos pačios aplinkybės (16 339 955 Danijos kronų piniginių lėšų sumos, pervestos tuo pačiu mokėjimo nurodymu, butams įsigyti), panaudojimo buvo patvirtinti skirtingi (priešingi) juridiniai faktai. Tokia situacija privalo būti ištaisyta proceso atnaujinimo tvarka. Spręsdami proceso atnaujinimo klausimą teismai suteikė prioritetą vienoje, o ne kitoje byloje priimtam teismo sprendimui, ir taip sprendė, jog nėra pagrindo atnaujinti proceso byloje [CPK 366 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto pagrindu dėl naujai paaiškėjusios aplinkybės.

2. Teismai nutartyse netinkamai aiškino ir taikė proceso atnaujinimą reglamentuojantį [CPK 370](#) straipsnį, nes teismai nagrinėdami pareiškėjo prašymą dėl proceso atnaujinimo pagrindo (antras proceso atnaujinimo etapas) išnagrinėjo bylą iš esmės, t. y. tyrė visas bylos aplinkybes. Nors šioje prašymo nagrinėjimo stadijoje teismas turėjo tik atsakyti, ar ieškovo nurodyta naujai paaiškėjusi aplinkybė yra susijusi su byloje įrodinėjamomis aplinkybėmis bei ar egzistuoja nurodytas pagrindas atnaujinti procesą. Teismai vertino aplinkybę dėl lėšų butams įsigyti pateikė savo nuomonę dėl atnaujinimo pagrindo visų bylos aplinkybių kontekste, tai iš esmės reiškia pakartotinį bylos nagrinėjimą, kuris galimas bylą nagrinėjant iš naujo (trečioje stadijoje) po to, kai antroje proceso atnaujinimo stadijoje priimama nutartis atnaujinti procesą.

3. Teismai nepagrįstai atmetė ieškovo prašymą dėl žyminio mokesčio gražinimo, nes neįvertino ir nepasisakė dėl ieškovo nurodytų argumentų dėl galimybės gražinti žyminį mokestį tuo atveju, kai atsisakoma atnaujinti procesą, kai prašymas atnaujinti procesą pripažintas nepagrįstu. Apeliacinės instancijos teismas neįvertino, kad nuo 2011 m. lapkričio 1 d. pakeitus [CPK 80 straipsnio](#) 4 dalį žyminis mokestis už prašymus atnaujinti procesą prilygintas mokesčiui už ieškinius priklausomai nuo ginčo sumos, tačiau atskirai nenumačius galimybės jos gražinti, kai atsisakoma atnaujinti procesą. Taip atsirado teisės normų konkurencija tarp [CPK 87 straipsnio](#) 1 dalies 3 ir 9 punktų, 315 straipsnio 5 dalies, 350 straipsnio 4 dalies normų. Tiek teismui atsisakius priimti ieškinį, tiek netenkinus prašymą atnaujinti procesą, teismas turėtų gražinti žyminį mokestį.

4. Konstitucinis Teismas, aiškindamas konstitucinį teisinės valstybės principą, yra konstatavęs, kad neatsiejami konstitucinio teisinės valstybės principo elementai yra teisinis aiškumas ir teisinis tikrumas. Šis principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui: įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, formulotės turi būti tikslios, kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna (Konstitucinio Teismo 2013 m. gruodžio 16 d., 2011 m. sausio 6 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai). Šiuo metu galiojančios [CPK](#) normos numato žyminio mokesčio gražinimą, kai atsisakoma priimti ieškinį ([CPK 87](#) straipsnio 1 dalies 4 punktas), atsisakoma priimti apeliacinį ar kasacinį skundą ([CPK 315](#) straipsnio 5 dalis), tačiau nenumato atsisakius atnaujinti procesą byloje nepriėmus galutinio sprendimo civilinėje byloje. Todėl ieškovas prašo kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu spręsti, ar [CPK 370 straipsnio](#) 1 dalis ir 3 dalis, nenumatanti žyminio mokesčio gražinimo, atsisakius atnaujinti procesą, neprieštarauja konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo, proporcingumo, teisinio aiškumo ir teisės į tinkamą procesą principams (Konstitucijos 109, 117 straipsniai) bei nepažeidžia Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje bei [CPK 17](#) straipsnyje įtvirtinto asmenų lygiateisiškumo principo.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, kasacinio teismo praktika, sprendžia, kad kasacinio skundo argumentai nepatvirtina [CPK 346](#) straipsnio 2 dalyje nustatytų kriterijų kasacijai. Kasaciniame skunde neužtenka vien tik nurodyti, kad teismas pažeidė teisės normas, šiuos teiginius būtina pagrįsti kasacijos pagrindu.

atskleidžiančiais teisiniais argumentais, o šiuo atveju kasacinio skundo argumentais nepagrindžiama, jog egzistuoja teisinis pagrindas peržiūrėti bylą kasacine tvarka.

Dėl nurodytų priežasčių konstatuotina, kad kasacinis skundas neatitinka [CPK 346 straipsnio](#), 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti ([CPK 350](#) straipsnio 2 dalies 3, 4 punktai).

Dėl prašymo kreiptis į Konstitucinį Teismą – [CPK 3 straipsnio](#) 3 dalyje nustatyta, kad tuo atveju, jeigu yra pagrindas manyti, jog įstatymas arba kitas teisės aktas ar jo dalis, kurie turėtų būti taikomi konkrečioje byloje, gali prieštarauti Konstitucijai ar įstatymams, teismas sustabdo bylos nagrinėjimą ir, atsižvelgdamas į Konstitucinio Teismo kompetenciją, kreipiasi į jį prašydamas spręsti, ar tas įstatymas arba teisės aktas ar jo dalis atitinka Konstituciją ar įstatymus. Teismas byloje iškilusi (ar bylos šalies iškeltą) klausimą dėl kreipimosi į Konstitucinį Teismą sprendžia savo nuožiūra, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes. Įstatyme nustatytas tik vienas pagrindas, kada teismas privalo kreiptis: kai teismui konkrečioje byloje kyla pagrįstų abejonų dėl taikytino įstatymo ar kito teisės akto konstitucingumo (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. liepos 5 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-314-378/2017](#) 57 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Konstatavus, kad nėra kasacijos pagrindų nagrinėti bylą kasacine tvarka ir dėl šios priežasties kasacinį skundą atsisakius, prašymas kreiptis į Konstitucinį Teismą nenagrinėjamas.

Atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais ir 4 dalimi,

n u t a r i a :

Kasacinį skundą atsisakyti priimti.  
Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai Goda Ambrasaitė-Balynienė

Alė Bukavinienė

Algirdas Taminskas